

He Muka

HE PITOPITO KŌRERO NĀ TE TAURA WHIRI I TE REO MĀORI

Putanga 11 (4)

Kōanga 1998

HE MIHI KAU NOA

Nā Timoti Kāretu

Nō nā noa nei i puta ai te whakatau a Te Kaunihera o Te Whare Wānanga o Wikipōria kia whakawhiwhia to tātou kuia, karanga maha, a Miria Simpson, ki te tohu kairangi, arā, ki te reo Pākehā, ki te Honorary Doctor of Literature mō te katoa o āna mahi kua mahi hei painga, hei oranga mō te reo Māori.

Kia hoki ake nei te whakaaro ki te wā tuatahi i tūtaki ai māua.

Ko te tau 1957 tōku tau tuatahi i Te Whare Wānanga o Wikipōria me Te Whare Takiura o Te Whanga-nui-a-Tara engari ko te nuinga o te wā i pau kē i a au ki te whare wānanga i runga anō i te āhua o ngā mahi e mahia ana e au i ērā wā. Heoi anō, i tūpono noa iho tāku kuhu atu ki te whare pukapuka nā ko te kuia nei, ko ia hoki te hēkeretari a te rangatira o te whare pukapuka o taua wā. Kō tōna ingoa kārāngaranga i waenga i te hunga akonga ko Te Reo, arā, ko te Voice, nā te mea rangona ai te pakepakē, te tiororo me te tīkākā o tōna reo i ngā wāhi katoa e pūhia mai ana e te hau inā tata atu te tangata ki te whare pukapuka. Me kore ake te pirihihana nei i te kaha ōna ki te patapatai i ngā akonga Māori 'Ko wai tō ingoa?' 'Nō hea koe?' 'He tohu aha tāu e whai nei?' 'Kei te pēhea te haere o ngā mahi?' Haere te pātai, haere te pātai!

Ko te 1958 te tau ka tū ko Wikipōria hei tangata whenua mō te hui a ngā akonga Māori o roto i ngā whare wānanga puta noa i te motu, ā, ko tērā te tau i tino tīmata ai te kapa haka o te whare wānanga. Ko ia tētahi o te kapa hei

Ko te kuia nei me ngā Kaiwhiri o Te Taura Whiri i te Reo Māori. Mai i te taha mauī, ko Waihōroi Shortland, ko Miria Simpson, ko te Toihau Timoti Kāretu, ko Ngāhina Te Uira, me te Wharehuia Milroy

pōwhiri i te ope whakaekē, ā, ahakoa tō mātou tokoiti, inā whakaritea atu ki te tokomaha o ngā akonga Māori o te whare wānanga o Tāmaki, i tū tonu i a mātou tōna punua puehu!

Kāti hā, e tika ana kia ūhia tēnei kuia ki tēnei tohu nā te mea he kuia kaha ki te whawhai kia tika ngā reo e rua kia tino riro ai mā tētahi tētahi e tautoko kia kua e reo kotahi noa nei. Otirā ko te tino whāinga kia eke ko te reo Māori nā te mea koirā kē te reo i te tino hē i waenga i te hunga akonga. Mohoa nei koirā tonu te reo e hē mai ana.

Kua whakatū nei Te Taura Whiri i ana kura hei whakapakari i te reo o te hunga whai mai ko ia tētahi o te hunga whakaako, ā, ko tāna tino mahi ko te whakapākehā kōrero. Ehara tēnei i te mahi māmā, ā, i ētahi wā pau ana te whā hāora ki te kōwae kotahi kia eke rā anō ki tāna i whakaaro ai e tika ana. Ki konā ngā akonga hongehongē atu ai he aha

te aha, e ū ana a kuia ki tāna!

Ehara i te mea he aha, e kui e, heoi anō he mihi kau noa nā te mea kua noho mai ko koe hei whakamaunga atu mā ō akonga maha o roto i ngā tau ahakoa o te wā i a koe i Wikipōria, o te wā kē rānei i a koe i roto i ngā mahi a Te Taura Whiri.

Ko tāku noa i konei, otirā ko tā mātou katoa o tēnei whakahaere a tātou i konei, hē kī, Āe, Miria, ka mihi rā te ngākau, nōu, nō tātou tēnā ekenga ōu ki ōna taumata.

Nā te mea e noho ana ko koe tētahi o ngā kaiwhiri o Te Taura Whiri kua whakahihī anō hoki mātou nā te mea ko koe tēnā kua whakamānawatia nei ko tātou katoa nō reira tēnā rawa atu rā koe.

*Me pēnei noa ake pea,
'He kura te tangata'. Kei hea kē
hoki i tua atu?*